

Ο διπλός χαρακτήρας του δικαιώματος δημόσιου δανεισμού

Βασιλική Στρακαντούνα

ΕΚΠΑ. Κεντρική Βιβλιοθήκη ΝΟΠΕ - ΜΜΕ

Γιάννης Κικκής

European Public Law Organization

19ο Συνέδριο Ακαδημαϊκών
Βιβλιοθηκών 2010

Διάγραμμα

- Φύση, προέλευση και κατοχύρωση του ΔΔΔ
- Νομική βάση και ευρωπαϊκό πλαίσιο λειτουργίας ΔΔΔ
- Λειτουργία των υφιστάμενων συστημάτων ΔΔΔ
- Απόψεις των συμμετεχόντων (φορέων και δημιουργών)
- Προτάσεις και μέλλον του ΔΔΔ

Δημόσιος δανεισμός

- Στηρίζει την αποστολή των βιβλιοθηκών και προάγει τον πολιτισμό
- Ενθαρρύνει την ανάπτυξη και διάδοση της συγγραφικής δραστηριότητας
- Αποτελεί έκφραση του δικαιώματος των πολιτών στην πληροφόρηση
- Αποτελεί εξουσία του περιουσιακού δικαιώματος του δημιουργού

Τι είναι το ΔΔΔ

Δικαίωμα δημόσιου δανεισμού (ΔΔΔ) = Public Lending Right (PLR)

το δικαίωμα των δημιουργών να λαμβάνουν αμοιβή για τη χρήση των έργων τους στις βιβλιοθήκες

- 1. Αποκλειστικό δικαίωμα**
- 2. Δικαίωμα αμοιβής**

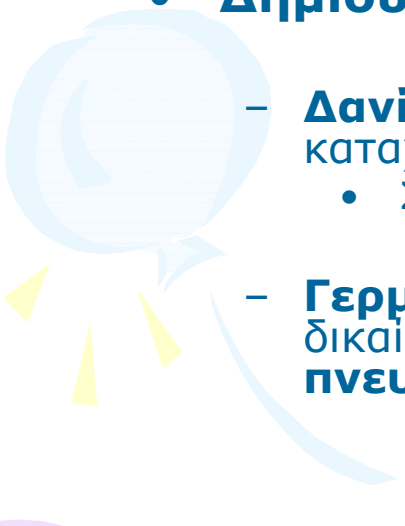

Η προέλευση του ΔΔΔ

- **Γερμανία 1883**

- **20ος αιώνας**

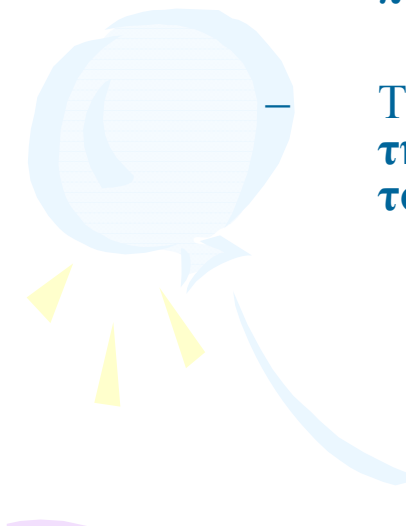
- **Δημιουργία πολλών δημοσίων βιβλιοθηκών**

-
- **Δανία 1946**, (απλό σύστημα ΔΔΔ στη λογική δειγμάτων των καταχωρημένων από τις βιβλιοθήκες βιβλίων,
 - Σουηδία 1954, Νορβηγία 1947, Φιλανδία 1961.
 - **Γερμανία (1972)** είναι η πρώτη ευρωπαϊκή χώρα στην οποία το δικαίωμα δημόσιου δανεισμού αναγνωρίζεται **ως στοιχείο της πνευματικής ιδιοκτησίας**

Η νομική βάση του ΔΔΔ στην ΕΕ

Η οδηγία **92/100/ΕΟΚ/2006/115/ΕΚ**

- Ο δημόσιος δανεισμός αποτελεί μορφή εκμετάλλευσης του πνευματικού έργου
 - Τα κράτη μέλη κατά την υλοποίηση του ΔΔΔ σε εθνικό επίπεδο **έχουν τη δυνατότητα να προτάξουν τους εθνικούς πολιτιστικούς στόχους τους:**
 - να **παρεκκλίνουν** από το αποκλειστικό δικαίωμα
 - να **εξαιρέσουν** από το δανεισμό συγκεκριμένες κατηγορίες βιβλιοθηκών.
-

19ο Συνέδριο Ακαδημαϊκών
Βιβλιοθηκών 2010

Η Οδηγία 2006/115/ΕΚ

• δανεισμός

- η διάθεση προς χρήση, για περιορισμένο χρονικό διάστημα, και όχι για άμεσο ή έμμεσο οικονομικό ή εμπορικό όφελος, όταν γίνεται από ιδρύματα που είναι ανοιχτά στο κοινό

• εκμίσθωση

- η διάθεση προς χρήση, για περιορισμένο χρονικό διάστημα και για άμεσο ή έμμεσο οικονομικό ή εμπορικό όφελος.

Η Οδηγία 2006/115/ΕΚ

- **Εξαιρούνται από την εκμίσθωση και το δανεισμό ορισμένες μορφές διάθεσης με σκοπό τη δημόσια προβολή**
- **Ο διαδανεισμός μεταξύ βιβλιοθηκών και η απλή διάθεση για συμβουλευτική επί τόπου χρήση δεν καλύπτονται από την έννοια του δημόσιου δανεισμού κατά την Οδηγία**
- **Ο δημόσιος δανεισμός στην ηλεκτρονική του μορφή εμπίπτει στον ορισμό της Οδηγίας**

Οδηγία 2006/115/ΕΚ (Άρθρο 6)

Δυνητική Παρέκκλιση από το αποκλειστικό ΔΔΔ

- Αντικατάσταση το αποκλειστικού δικαιώματος από ένα δικαίωμα αμοιβής ή να μην προβλέπετε καμία αμοιβή (υπό προϋποθέσεις)
- *Η παρέκκλιση μπορεί να προβλεφθεί για οποιοδήποτε έργο, δεν είναι όμως δυνατό να διακρίνουν ανάμεσα στο αποκλειστικό δικαίωμα και το δικαίωμα αμοιβής για το ίδιο προστατευόμενο αντικείμενο*
- Το **αποκλειστικό δικαίωμα** για το ίδιο προστατευόμενο αντικείμενο απονέμεται για όλες τις κατηγορίες δικαιούχων
- Για το **δικαίωμα αμοιβής** μπορεί να υπάρξει επιλογή αναγνώρισης του μόνο στους δημιουργούς η και σε άλλες κατηγορίες

Οδηγία 2006/115/ΕΚ
Άρθρο 6 παρ. 3

– **Δυνατότητα εξαιρέσεως; ορισμένων κατηγοριών ιδρυμάτων από την καταβολή αμοιβής για το δημόσιο δανεισμό**

- **οι δημόσιες βιβλιοθήκες**
- **τα πανεπιστήμια**
- **τα εκπαιδευτικά ιδρύματα**

Είναι δυνατή η καθολική εξαίρεση από την καταβολή αμοιβής???

- **ο κοινοτικός νομοθέτης δεν θέλησε να επιτρέψει στα κράτη μέλη να απαλλάξουν όλες τις κατηγορίες ιδρυμάτων από την υποχρέωση καταβολής της αμοιβής.**
- **Καταδίκη κρατών μελών από το ΔΕΚ για παραβίαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το κοινοτικό δίκαιο κατά την ενσωμάτωση της οδηγίας**

Λειτουργία των υφιστάμενων συστημάτων ΔΔΔ

- **Αποκλειστικό δικαίωμα του δημιουργού (ΠΙ)**
 - **Δικαίωμα αμοιβής**
 - **Κρατική ενίσχυση για τον πολιτισμό**
-
- **41 χώρες έχουν αναγνωρίσει το δικαίωμα δανεισμού στη νομοθεσία τους**
 - **28 χώρες έχουν εν λειτουργία συστήματα ΔΔΔ**
(PLR International)

Υπολογισμός και καταβολή του ΔΔΔ

- Σύμφωνα με τον αριθμό των δανείων ή τον αριθμό των αντιτύπων των βιβλιοθηκών
- Εφάπαξ ποσό που κατανέμεται στους Οργανισμούς για χρηματοδότηση των δημιουργών
- Σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ δεν καταβάλλεται καμία αμοιβή
- Χορηγείται μόνο σε δημιουργούς που διαμένουν σε συγκεκριμένη επικράτεια
- Χορηγείται μόνο για βιβλία που δημοσιεύονται στην εθνική γλώσσα

Χρήση της δυνατότητας παρέκκλισης

- Οι περισσότερες χώρες χρησιμοποιούν τη δυνατότητα απαλλαγής από την καταβολή του ΔΔΔ ορισμένων κατηγοριών δανειστικών ιδρυμάτων Δανειστικά ιδρύματα
- Χρήση απαλλαγής καταβολής για ορισμένα αντικείμενα δανεισμού

Τα έσοδα κατανέμονται στους δημιουργούς ή διατίθενται για συντάξεις, υγειονομική περίθαλψη, υποτροφίες και έκτακτες επιχορηγήσεις

Στην Ελλάδα το ΔΔΔ

- Το ΔΔΔ διατηρεί τον αποκλειστικό χαρακτήρα
- Η άσκηση του ΔΔΔ δεν ρυθμίζεται με νόμο η διοικητική πράξη και έχει αφεθεί στους δικαιούχους και τους ΟΣΔ
- Δεν υπάρχει εν λειτουργία σύστημα
 - Οι βιβλιοθήκες και τα ιδρύματα που δανείζουν στο κοινό προστατευόμενα έργα ή αντικείμενα θα πρέπει να ζητήσουν άδεια από το δημιουργό και τους άλλους δικαιούχους
- **Ελληνική Στατιστική Αρχή: 2006**
 - **533** ανοικτές στο κοινό βιβλιοθήκες της χώρας επισκέφτηκαν **3.912.410** αναγνώστες και έγιναν συνολικά **3.453.430** δανεισμοί

IFLA και EBLIDA

- Οι αρχές του δικαιώματος δανεισμού μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο την ελεύθερη πρόσβαση στις υπηρεσίες των δημόσια προσιτών βιβλιοθηκών, υπονομεύοντας το δικαίωμα των πολιτών στην πληροφόρηση
- Υποστηρίζουν την ευελιξία μετασχηματισμού του δικαιώματος και απαλλαγής ορισμένων ιδρυμάτων από την καταβολή αμοιβής

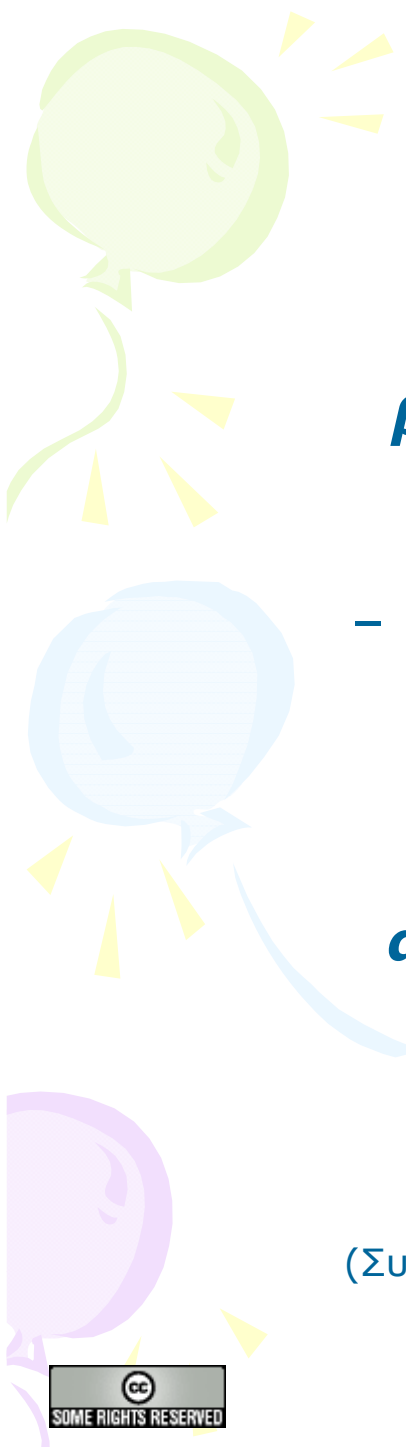
Ρεαλιστικές προτάσεις

- **Δικαίωμα αμοιβής και όχι αποκλειστικό δικαίωμα του δημιουργού**
- **Εξαιρέση των βιβλιοθηκών των Δημοσίων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων**

Βιβλιοθήκες και δημιουργοί συνοδοιπόροι και φυσικοί σύμμαχοι

- Συγκεκριμένες πολιτικές δεσμευτικού χαρακτήρα, οι οποίες θα απορρέουν από ένα δικαιοσύνη σύστημα το οποίο θα ισοσταθμίσει τα δικαιώματα τόσο των δημιουργών όσο και χρηστών
- Στήριξη του έργου τους και διευκόλυνση της πρόσβασης στην πληροφορία και τη γνώση που φυλάσσεται στις βιβλιοθήκες και τους λοιπούς οργανισμούς πληροφόρησης και τεκμηρίωσης.

«Καταθέσεις, αναλήψεις του πνεύματος είναι η σχέση του συγγραφέα-ερευνητή με τις βιβλιοθήκες. Πηγή εκείνες για τις έρευνές του και πηγή ο ίδιος με τα έργα του για τους αναγνώστες-επισκέπτες των βιβλιοθηκών.

- Σταθεροί φύλακες οι βιβλιοθήκες όταν οι κανόνες του εμπορίου εξοβελίζουν από τα βιβλιοπωλεία τα έργα των συγγραφέων και σταθεροί τροφοδότες των βιβλιοθηκών οι συγγραφείς ανεξάρτητα εάν η πολιτεία αδιαφορεί για την πνευματική τους προσφορά και επιχορηγεί πλείστες όσες εκδηλώσεις ευτελέστατης αισθητικής»**

Γιάννης Καλπούζος

(Συγγραφέας, ποιητής, αγαπημένος του κοινού το 2009 για το έργο του «Ίμαρετ»)

19ο Συνέδριο Ακαδημαϊκών
Βιβλιοθηκών 2010